

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מען מברקי: "עולמפרם" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב בן אבינדר • הפצה: "גד" בע"מ • גרופות: "צינאקורפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קיא קי

זים בתשובתם כדי לטוּף את מוח הציבור וליצור את הרושם המסולף כי לא היו דברים מעולם. היה זה שימוש ציני במדיום הטלוויזיוני, שהלם מדינה טוטאליטארית. אלא שהטלוויזיה לא היתה בודדה בקשר השתיקה וההשתקה שאפף את מעשה הרת צתה של ביריונים יהודים במערת-המכ-פלה. כל אמצעי-התקשורת ללא יוצא מהכלל, מהעיתונות ועד לרדיו, היו שותפים להתעלמות מורה זו מהידיעה העתידית החשובה ביותר של השבוע. ידיעות אחרונות, בגיליון יום השישי האחרון שלו, היה העתון היחיד שהעז לגעת בפרשה בזירות מירבית. בידיעה שפירסם כתבו הדתי מנחם רועי סופר על ביקור משלחת אנשי הדת המוסלמים במערה: "בתום הביקור הודיעו חברי המשלחת כי שום שינויים לא נעשו במערה. הם הכחישו את השמועות שהופצו כי אחרונה כאילו היתה שריפה במקום." זה היה פשוט שקר מוחלט. יותר זהיר היה שריהביטחון, שבאותו גיליון עצמו הגיב על שאלת ישעיהו בן פורת. בן-פורת שאל את שמעון פרס: "מה עניין השריפה שכליתה כביכול ספרי קוראן במערה?"

השיב פרס, בחמקמות האופיינית לו: "אני מעדיף לחכות לתוצאות החקירה. ממש הוכחות על שריפת ספרי קוראן אין בידי. שמועות יש הרבה." פרס לא הכחיש שהיתה שריפה במערה. הוא רק טען שאין בידי הוכחות שבאותה שריפה — אם היתה — נשרפו ספרי קוראן.

פניתי אל כמה מעמיתי העיתונאים, הכותבים בעיתונים אחרים, כדי לשאול אותם מדוע לא פירסמו את הידיעה, או

סוד לתת נשק לאוייבי ישראל נגד ישר"אל, השיב שני. הייתה בטוח שהצנזורה תפסול את הידיעה! הצטדק שלישי. וכך, באוסף של הצטרפויות, התחסדויות ותירוצים למכביר, בגדה העיתונות הישראלית כולה בייעודה העיקרי: לחשוף את האמת בפני קהל קוראיה. במילים אחרות: היא נתנה יד לתיאור מעוות ומסולף של ההתרחשויות בחברון וליצירת התמונה אותה רצו לצייר הקנאים הלאומניים הקיצונים. בעוד שמ"עשי פרחים ערביים תוארו כ"פוגרום" כ"שוואה" ושאר מליצות-הסתה מאוצר הדרגוגיה הלאומנית, הוצגו היהודים בחברון כקורבנות להתקפת-טרור פתאומית שאחזת בתושבי חברון המוסלמים ללא כל היתרות.

אגב, ידיעה נוספת שהיה בה כדי לשרוף אור על מעללי תושבי קריית-ארבע, זכתה לטיפול דומה. ביום השני בשבוע שעבר פירסם על המשמר ידיעה גדולה בעמודו הראשון, שסיפרה על מעצרים של

שער "העולם הזה" 2041 לעשות צדק

ארבעה מתושבי קריית-ארבע, שנחשדו בך שירת-קשר לפיצוץ מיסגד מוסלמי. הידיעה סיפרה כי ברשות החשודים נמצאו כלי נשק, שהיו ברשותם ברישיון, וחומרי-תבלה שלא היה בידהם רישיון להחזיקם. על-המשמר היה העיתון היחיד שפירסם את הידיעה במלואה ובהבלטה. עיתונים בודדים הצניעו אותה בין ידיעות הכרוך ניקה. רוב העיתונים התעלמו ממנה.

התגובה על מעשה ההצתה במערת-המכפלה היתה רק סימפטום בודד של תור

כמשאית הסתערה עליו כבוצת חיילים שחבטו בו עד שנפחו את גשמתו. למחרת התפרסמה בעיתוני ישראל הידיעה כי איש מת אחרי שנתקף בהתקף לב בעת מעצרו. איש אחר טרח לבדוק מה הסתתר מאחורי ידיעה זו, מלבד העולם הזה. כתב העולם הזה, מרסל זוהר, שערך חקירה בפרשה, חשף את האמת. אולם הוא לא יכול היה לפרסמה במלואה.

הצנזורה הצבאית קיצצה חלקים ניכרים מכתבתו (העולם הזה 2013) בטענה המגור חכת שאסור לפרסם אותם כל עוד נמשכת חקירת מצ"ח בפרשה. שילטונות צה"ל הברטיחו כי הם חוקרים בעניין וכי אם ימציאו אשמים הם יועמדו לדין. כדי שהעולם כולו יראה כי צה"ל שופט את מפירי החוק בתוכו מישפט צדק.

ממצאי החקירה העלו שיש מקום להעמיד לדין כמה מהקצינים שהיו אחראים לחיילים שבעטו בשייך דייב מחלול למוות. אחד מאלה הועמד לדין, בשבוע שעבר הסתיים משפטו. הוא הורשע ונענש.

והנה תחת להפוך את מישפטו של אותו קצין למישפט לדוגמה, כדי להרתיע חיילי צה"ל אחרים מהתנהגות פסולה דומה וכדי להוכיח שצה"ל שומר על החוק וזכויות האדם בשטחים הכבושים — הוטל מסך של איפול על המישפט. לא רק שכל הדיון המישפטי נעשה בדלתיים סגורים, מבלי לפרסם את שמו של הנאשם שהורשע. בתום המישפט הופעלה הצנזורה הצבאית כדי למנוע את פירסום העונש שהוטל על הקצין.

אפילו אחרי טבח כפר קאסם ב-1956 לא נקטו שילטונות צה"ל תגובה כה פחדנית. בלתי-חיוניות ואנטי-דמוקרטית. מישפט נאשמי כפר-קאס נערך בגלוי, בדלתיים פתוחות. פסק-הדין היה פומבי. הוא לא הניק לישאל. להיפך, הוא הוכיח את כוחה המוסרי ואת נחישות ההחלטה לשמור על טוהר נשקו של צה"ל.

איסור פירסום תוצאות המישפט הצבאי שנערך לאותו רבי-סרן, יכול להוליד שתי תגובות:

- או שהעונש שהוטל על הקצין הוא מגוחך כל כך ואינו עומד בשום יחס לחומרת הפשע שהוא היה אחראי לו, שצה"ל מתבייש לתת לכך פירסום.
- או שמעשיו היו כל כך חמורים והרעונש עליהם כל כך כבד, שצה"ל חושש לפרסמם.

כך או כך, צה"ל לא יצא נשכר מכך — גם לא הצדק שצריך לא רק להיעשות אלא גם להיראות — ובוודאי שלא תדמיתה של מדינת-ישראל כמדינה דמוקרטית שומרת-חוק.

שעות ספורות אחרי שרשימה זו הורדה לדפוס ואחרי שאושרה לפירסום על ידי הצנזורה, שינו שילטונות-הביטחון את מדיניותם בפרשה. בשעות הערב של יום

נשק וחומר-נפץ נתגלו ברשות החשודים בקשר בקריית-ארבע

תסיסה חזקה נגד הרב לוינגר והקיצוניים

מאת עמיר שפירא, כתב "על המשמר"

שלושה מתוך צינור מתושבי קריית-ארבע, שניצפו בהם ונחשדו

הכותבת בעמוד הראשון ב"עדיהמשמר" מיום 11 באוקטובר 1976

שישי בשבוע שעבר ניתנה לצנזורה הוראה להתיר לפירסום את שאסרה שבוע קודם לכן: שהרב-סרן נידון לשתי שנות מאסר ולהורדה לדרגת טוראי. אפשר רק לכרז את הנוגעים בפרשה שהכירו בטעותם ומיהרו לחזור בהם ולתקן את המעוות.

פעם ההולכת ומתפשטת של צנזורה עצי מית מטעמים לאומניים, לא ביטחוניים. אלה-הצטרפה גם הצנזורה הביטחונית, המופעלת על ידי מערכת-הביטחון, שמנעה שוב בשירות-לב וללא בוושה פירסום מידע שאין לו שום קשר לענייני-ביטחון. אני מתכוון לאיסור הפירסום לפסק-הדין במישפטו של רב-סרן בצה"ל, שהורשע והורשע באחריות להריגתו של הרב עסקן הקומוניסטי אהמד שייך דייב מחלול. מחלול נוצר, יחד עם אחרים מתושבי כפר, בעת המאורעות בגדה המערבית בחודש מארס השנה. בעת שנלקח למעצר

לא בדקו את אמיתותה. הסתבר כי כמעט כולם ידעו על מה שאירע. רובם ידעו על כך, ממקורות המימשל הצבאי בעיקר, עוד לפני שהידיעה פורסמה בהעולם הזה. אבל איש מהם לא מסר אותה אפילו לעיתונו, כדי שהעיתון עצמו יכריע אם יש לפרסם ידיעה מעין זו או לא. לאחדים מהם היה ספק אם באמת אנשי קריית-ארבע הם שהציתו את האש. אבל אפילו את ספקותיהם הם לא פירסמו.

המצפון היהודי הציגו שלי לא נתן לי לפרסם את הידיעה, הסביר אחד מהם. "שקלתי ארוכות ולבסוף החלטתי שאי-

הטלוויזיה הישראלית המחשה ה-שבוע כיצד ניתן להפוך מכשיר זה לאמרי צעני תעמולה ושטיפת-מוח בידי המישטר. בעת שידור מהדרת מבט לחדשות ביום החמישי האחרון, סקרה הטלוויזיה גם את הנעשה בחברון, שהיתה נתונה עד אז, זה 12 ימים ברציפות, בעוצר כללי. במיס-גרת הסקירה צולם גם אחד מאנשי הקי-גדש המוסלמי (הוואקף) בחברון, שנלקח אותו בוקר, יחד עם נכבדים מוסלמים אחרים, לביקור במערת-המכפלה.

האיש נשאל על ידי כתב הטלוויזיה, אם בעת ביקורו הבחין בסימני שריפה. היתה זו ההתייחסות הפומבית הראשונה לגילוי שהתפרסם בגיליון העולם הזה, שי צא לאור יומיים קודם לכן. על גבי שער רן של אותו גיליון, במאמרו של אורי אבנרי, ובכתבה נרחבת שפורסמה בו, הופיעה האשמה ברורה וחד-משמעית: שאחרי חילול ספרי התפילה וכלי-הקודש בבית-הכנסת שבמערת-המכפלה, בידי פור-עים ערבים, הציתו פורעים יהודים את חדר הקאדי במערת-המכפלה, העלו שם באש את מיסמכי הקודש.

על ליום חמישי בלילה לא התייחסה אף אישיות ציבורית לגילוי מרעיש זה של העולם הזה. אף אחד מאמצעי-התקשורת, שורת, שבנושאים אחרים ממורחם להעתיק את גילויי העולם הזה, לא איזכר את הגילוי אפילו בחצי רמו. איש לא אישר אותו. אבל איש גם לא הכחיש. גם אותו כתב טלוויזיה, שהיפנה את השאלה לנציג הוואקף בחברון, לא הסביר לקהל צופי הטלוויזיה — גישל להגית שכמה מהם טרם קראו את גילון העולם הזה באותו שבוע — מדוע ולמה הוא שואל לפתע פתאום על שריפה במערת-המכפלה. אותו כתב רק רמז כאילו בין שאר השמועות שהילכו בחברון הילכה גם שמועה על שריפה "שפרצה" במערה. שימול-לב! לא הצתה מכוונת ויודנית, אלא סתם שריפה, שפרצה כאילו מעצמה בגלל איוה קצר חשמלי מיסחורי או נר שדכחו לכבותו.

ואו שידרה הטלוויזיה את תשובתו של נציג הוואקף. בפנים קפואות השיב האיש, כמי שכסאו השד: "לא, לא ראיתי שום סימנים של שריפה במערה!"

הסיבה לדברים היתה פשוטה: 12 יום מהשריפה דאג המימשל הצבאי בחברון שלא י שארו לה סימנים כלשהם.

הטלוויזיה, וגם נציג הוואקף, לא טענו שידוע להם כי לא היתה הצתה או שריפה בחדר הקאדי שבמערת-המכפלה. הם לא הכחישו את "השמועות" וגם לא את הידיעה שפורסמה בהעולם הזה. 12 יום אחרים השריפה; אחרי שהוטל עוצר בחברון כדי למנוע מתושבי העיר להגיע אל מערת-המכפלה ולגלות את שתי-חולל בה; אחרי שמערת-המכפלה נחסמה ונערכו בה שיפוצים, כדי לרק את סימני האש שהוצתה בה — לא סלק את סימני מישלחת של נכבדים מוסלמים למקום. "האם אתם רואים סימנים של אש?" שואלים אותם. וכשהם משיבים בשלילה, אחרי שכל סימני האש סולקו וכוסו בטיח וסיד, נאחר-

תאמר